

Is de lokale economie maakbaar? Menig bestuurder, beleidsmaker en adviseur denkt van wel. Het resultaat daarvan is te zien in de vorm van de vele *health-* en *food-valleys* en andersoortige bedrijventerreinen die langs de snelwegen te bewonderen zijn. Nog steeds lijkt het de verantwoordelijke gemeentebestuurders te ontgaan dat achter de ontwikkeling van Silicon Valley, het grote voorbeeld, geen duidelijk plan of sturende instantie zat. Het succes van Silicon Valley is te danken aan een uniek proces waarin verschillende lokale factoren en omstandigheden samen kwamen. Naast het Silicon Valley-syndroom lijden veel gemeentebestuurders ook aan het Richard Florida-syndroom, waarbij steden van alles ondernemen om de creatieve klasse, door de steden vaak onjuist geïnterpreteerd als kunstenaars en niet als hoogopgeleide, ondernemende mensen, naar de eigen stad te lokken omdat dit de lokale economie en werkgelegenheid zou stimuleren. Marlet laat in zijn onderzoek zien dat er voor dit beleid geen enkele economische onderbouwing is.

De vraag is wat gemeentebestuurders dan wel kunnen doen om de aantrekkingskracht van hun stad te vergroten. Om op deze vraag een antwoord te geven, combineert Marlet inzichten uit de stedelijke economie met inzichten uit de geografische economie. Dat maakt het mogelijk om met één empirische analyse zowel het belang van de kenmerken van de stad zelf, in de vorm van menselijk kapitaal en woonattracties, als dat van de geografische ligging van die stad, in de vorm van agglomeratievoordelen, aan te tonen.

In het eerste deel onderzoekt de auteur het effect van de bevolkingssamenstelling in de stad en de geografische ligging van de stad op de werkgelegenheidsontwikkeling aldaar. Uit de resultaten komt naar voren dat de groei en samenstelling van de bevolking belangrijker is voor de lokale economie dan de ligging van de stad en de economische structuur. De groei van de bevolking is alleen aan gemeenten voorbehouden die van de rijksoverheid mogen groeien. In het tweede deel onderzoekt de auteur waar de verschillen in bevolkingssamenstelling vandaan komen. Het blijkt dat voor huishoudens vooral de bereikbaarheid van werk vanuit de stad als belangrijk wordt ervaren, en daarmee dus niet alleen het werk in de stad. Kansrijke huishoudens worden daarnaast ook aangetrokken door woonattracties: de aanwezigheid van grote vooroorlogse koopwoningen, een gevarieerd uitgaansleven met veel cultuur en een kwalitatieve horeca verklaren in belangrijke mate de aantrekkingskracht die steden op creatieve, hoogopgeleide bevolkingsgroepen

Marlet, G. (2009) *De aantrekkelijke stad*. Nijmegen: VOC Uitgevers.

hebben. Als de stad ook veilig is en in een natuurlijke omgeving ligt, neemt de aantrekkingskracht nog verder toe. Doordat de creatieve, hoogopgeleide bevolkingsgroep toeneemt, stijgt de voorraad menselijk kapitaal. Hierdoor groeit de werkgelegenheid er harder en bieden steden weer meer werk aan hun inwoners waardoor de aantrekkingskracht verder wordt vergroot. Dat proces gaat echter niet oneindig door, er is een omslagpunt. Als meer mensen naar de stad willen komen, neemt het woningaanbod af, stijgen de huizenprijzen en kan de onveiligheid toenemen. Inzichten uit de wetenschappelijke literatuur en de resultaten die voortvloeien uit het

onderzoek koppelt Marlet vaak direct aan de praktijk. Dit maakt het boek uitermate toegankelijk en prettig leesbaar. Voor iedereen die zich beroepshalve met de steden bezighoudt, is het boek door de sterk praktijkgerichte benadering zeker aan te raden. Voor degenen die op zoek zijn naar overtuigende beleidsaanbevelingen is het boek wat minder aantrekkelijk. Zo blijft de vraag open wat lokale beleidsmakers in steden die als minst aantrekkelijk uit het onderzoek naar voren komen, zoals Emmen, Almelo en Heerlen, kunnen doen om hun stad aantrekkelijker te maken. Volgens Marlet bestaan deze en andere steden in de periferie van het land, met een lage attractiewaarde, vooral bij de gratie van een krappe woningmarkt in de Randstad. Bij deze bewering kunnen grote vraagtekens geplaatst worden. Omdat lokale beleidsmakers enige grip hebben op de attractiewaarde van een stad, in ieder geval meer dan op de geografische ligging, stelt Marlet dat zij zouden kunnen investeren in de kwaliteit van de woningvoorraad, een veilige woonomgeving en stedelijke voorzieningen. Uit het onderzoek komt weliswaar de factor woonattracties als meest beïnvloedbare factor voor lokale beleidsmakers naar voren, maar om het daarmee als de belangrijkste sleutel tot het succes van een stad te bestempelen overtuigt niet. Het grote probleem van de steden in de periferie blijft de geografische ligging. Door te investeren in infrastructuur, en zo bijvoorbeeld snelle treinverbindingen naar andere delen van het land tot stand te brengen, zal het aantal banen niet toenemen maar wel het aantal banen dat daardoor binnen een acceptabele reistijd is te bereiken. Het gevolg zal zijn dat de bevolking in de perifere gebieden niet of minder snel zal afnemen. Het besluit over dergelijke grote infrastructurele investeringen ligt echter niet binnen het bereik van lokale beleidsmakers.

RUUD DORENBOS

Senior onderzoeker bij Nicis Institute

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek